

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-maxsus
son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ S/2 (6) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Saparbaev Bunyod Khurrambek ogli

KHIVA (KHOREZM) STATE AS AN ACTIVE AGENT:

DIPLOMACY, ECONOMY, AND RUSSIAN INTERACTION, 1806–1825 10-22

Rahmatilloev Nusratillo

BUXORO AMIRLIGI VA QO‘QON XONLIGI O‘RTASIDAGI SIYOSIY

JARAYONLARNING QO‘QON XONLIGI TARIXSHUNOSLIGIDA YORITILISHI..... 23-27

Sattarov Akram Madaminovich

TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI AHOLISINING IJTIMOIIY HAYOTI..... 28-33

Джаббаров Юлдуз Джуманиязовна

ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЮРИДИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ

В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УЗБЕКИСТАНА 34-38

Boyto‘rayev Sirojiddin Usmon o‘g‘li

SURXONDARYO VILOYATI MUZEYLARI VA TURIZM SALOHIIYATINING

SHAKLLANISHIDA: TERMIZ O‘LKASHUNOSLIK MUZEYINING O‘RNI 39-43

Qobulova Gulzoda Maxsud qizi

O‘RTA ASR MANBALARINI RAQAMLASHTIRISHNING ILMIY ZARURATI

VA KONSEPTUAL ASOSLARI..... 44-49

Qudratillayev Parviz

KONFUTSIYLIK TA‘LIMOTIDA IJTIMOIIY HIMOYA MASALALARI 50-53

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Юлдашева Надира Викторовна

НОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПРЕВЕНТИВНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ

ЗАКУПОК В УЗБЕКИСТАНА: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ПРАВОВЫЕ НОВАЦИИ 54-63

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Saifnazarov Ismail Saifnazarovich

MAHALLA – O‘ZBEK JAMIYATINING TARIXIY MEROSI,

MAMLAKAT TINCHLIGI VA RAVNAQINING ASOSIY POYDEVORI 64-69

G‘ulomov Abdullo

MAHMUD LOMISHIYNING “TAMHID” ASARIDA IMOMAT BORASIDAGI

QARASHLAR TAHLILI..... 70-76

Axmedov Xamdam Alikulovich

XALQARO EKOLOGIK ADOLATNI TA‘MINLASHDA TRANSCHEGARAVIY MAS‘ULIYAT,

“UMUMIY VA DIFFERENSIALASHGAN JAVOBGARLIK” MUAMMOLARI 77-81

Raxmonov Shohzod Husan o‘g‘li

YOSHLAR AXLOQIY TAFAKKURI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA

NURONIYLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI..... 82-85

<i>Oripov Shuxratjon Orip o'g'li</i> RAHBAR KADRLAR MA'NAVIY QIYOFASINING IJTIMOIIY-FALSAFIY MODELI.....	86-93
<i>Jomuradov Ikrom Ilxom o'g'li</i> IMMANUEL KANT FALSAFASIDA NOUMENAL ERKINLIK VA FENOMENAL DETERMINIZMNING ANTINOMIK TABIATI: TRANSCENDENTAL KONTEKSTDA TAHLIL	94-98
<i>Safarov Akbar Isoqulovich, Ziyotova Adolat Ergashovna</i> EKOLOGIK MADANIYAT YUKSAKLIGI, HUQUQIY ONG VA TABIAT-JAMIYAT INSONNING UZVIY BOG'LIQLIGI	99-103

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Musayev Akmalbek Ibragimdjaniyovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA EVFEMIZATSIYA VA YUMSHATISH STRATEGIYALARINING LINGVOPRAGMATIK TAHLILI	104-110
<i>Bazarov Zokir Mehrikulovich</i> A.QODIRIYNING "O'TKAN KUNLAR" ROMANI TARJIMALARIDA LINGVOKULTUROLOGIK KOMPETENSIYA KOMPONENTLARINING IFODALANISHI	111-114
<i>Kuchiyev Malik Abdumannonovich</i> ILOVA QURILMA TARKIBIDAGI FRAZEOLIK BIRLIKLARNING STILISTIK FUNKSIYALARI	115-120
<i>Абдуллаева Парвина Толибжоновна</i> ТЕМПОРАЛЬНЫЙ ОБРАЗ В ИСПАНСКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПАРЕМИОЛОГИИ.....	121-123
<i>Ismoilova Fotima</i> ISAJON SULTONNING "BILGA XOQON" ROMANIDA TO'QIMA OBRAZLARINING BADIY VAZIFASI	124-129
<i>Eshqulov Sunnat</i> PESHLAVHALARNING TIL XUSUSIYATLARI VA IMLO MUAMMOLARI XUSUSIDA.....	130-134

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Yo'ldoshev Azizjon Ergash o'g'li</i> OMMAVIY ISHTIROK DARAJALARINI ANIQLASHNING AYRIM HUQUQIY MASALALARI	135-139
<i>Sagindikov Maxset Djubaktanovich</i> CONSTITUTIONAL AND LEGAL ESSENCE OF COOPERATION BETWEEN COUNCILS OF PEOPLE'S DEPUTIES AND CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS	140-147
<i>Rajabov Umrbek Ravshanbekovich</i> OILA-TURMUSH MUNOSABATLARI DOIRASIDAGI JINOYATLARNI BARTARAF ETISHDA PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI FAOLIYATINING KRIMINOLOGIK MEKANIZMLARI	148-152
<i>Bekov Ixtiyor Rustamovich</i> KONSTITUTSIYAVIY ODIL SUDLOVNI ILM VA TA'LIM BILAN UYG'UN RIVOJLANTIRISH MASALALARI	153-157
<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> МЕЖДУНАРОДНЫЕ ИНИЦИАТИВЫ РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН И ИХ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ ГЛОБАЛЬНОГО ДИАЛОГА	158-164

<i>Ahmedov Islom Baxtiyor o'g'li</i> ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA RAQOBATBARDOSH PROFESSIONAL VA ZAMONAVIY KADRLARNI TAYYORLASH: MAQSAD VA VAZIFALAR	165-168
<i>Fayzulloev Shohijaxon Jobirovich</i> JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZOLIK BOSQICHIDA SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH MASALALARI	169-176
<i>Turgunboeva Mamura</i> SOME ISSUES OF COPYRIGHT PROTECTION ON THE INSTAGRAM SOCIAL NETWORK	177-181
<i>Mamataliyeva Shahnoza Xushmamat qizi</i> JINOYAT PROTSESSIDA XAVFSIZLIK CHORALARI QO'LLASH JARAYONIDA ISBOT QILISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	182-192
<i>Shokirova-Inomjonova Mashhuraxon G'ayratjon qizi</i> IJTIMOIY SOHA TUSHUNCHASINING NAZARIY-HUQUQIY TAHLILI	193-196
<i>Turayeva Dildora Iskandarovna</i> ICHKI ISHLAR ORGANLARINING JAMOAT XAVFSIZLIGIGA OID FAOLIYATINI AXBOROTLAR BILAN TA'MINLASHNING TURLARI, SHAKLLARI VA BUGUNGI KUNDAGI HOLATI	197-206
<i>Абдужаппоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАССЛЕДОВАНИЯ КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЙ	207-215
<i>To'rabayeva Ziyoda Yakubovna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VOYAGA YETMAGANLARNI JINOIY JAVOBGARLIK VA JAZODAN OZOD QILISHGA DOIR QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH	216-227
<i>Abdusamiyeva Dilrabo Abduvaxob kizi</i> THE ROLE OF THE PENITENTIARY SYSTEM IN THE RESOCIALIZATION OF PERSONS RELEASED FROM PENAL INSTITUTIONS	228-233
<i>Bekmirzayeva Umida</i> DAVLAT ISHTIROKIDAGI AKSIYADORLIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI A'ZO-MASLAHATCHI SIFATIDA JORIY ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI	234-237
<i>Суннатиллаева Сарвиноз</i> НАДЛЕЖАЩАЯ ПРАВОВАЯ ПРОЦЕДУРА В ПРОИЗВОДСТВАХ ПО ДЕЛАМ О КОНКУРЕНЦИИ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И УЗБЕКИСТАНЕ	238-244
<i>Mardonova Gulsanam Bahodir qizi</i> GIYOHVANDLIK VOSITALARINING VIRTUAL OLAMDA SOTILISHI, NARX SHAKLLANISHI, HUQUQIY BAHOLASH VA EKSPERTIZA MUAMMOLARI	245-252
<i>Isoqov Habibilla Jakparaliyevich</i> PUL YUVISHGA QARSHI KURASHISH SOHASIDAGI XALQARO VA MINTAQAVIY TASHKIOTLAR, ULARNING FUNKSIYA VA VAZIFALARI.....	253-261
<i>Хван Леонид Борисович, Гулимова Зилола Шухратовна</i> ЦИФРОВИЗАЦИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ЭТАПЫ ФОРМИРОВАНИЯ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	262-268
<i>Kdirbaeva Altinay Maksetbaevna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA XOTIN-QIZ XODIMLAR FAOLIYATIDA XIZMAT INTIZOMI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	269-275

<i>Zinelbaev Baxitjan Qublan o'g'li</i> YO'L HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MA'MURIY-HUQUQIY MEKANIZMLARNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI (O'ZBEKISTON TAJRIBASI)	276-281
<i>Xo'jayeva Malohatxon Fozilxo'ja qizi</i> MA'MURIY Hujjatni tushunish va qo'llashning o'ziga xos xususiyatlari	282-286
<i>Toshkanov Nurbek Bahriddinovich</i> OLIY TA'LIM MUASSASALARI – TADBIRKORLIK SUBYEKTI SIFATIDA	287-295
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Rustamov Ilkhom Tursunovich</i> DIDACTIC POTENTIAL OF THE LINGUOPRAGMATIC APPROACH IN TEACHING SMALL-GENRE TEXTS	296-300
<i>Kaypnazarov Srajatdin Gayratdinovich</i> «ELEKTR BO'LIMI» BO'YICHA RAQAMLI TA'LIM MUHITINI YARATISH: QORAQALPOG'ISTON MAKTABLARI MISOLIDA.....	301-307
<i>Bozorov Zokir, Axtamaliyev Shamshod, Karimov Dilshod, To'rayeva Lobar</i> VEKTORLAR ALGEBRASINING ELEMENTAR MASALALAR YECHISHGA TATBIQI	308-315
<i>Abduraxmonova Tuxtapashsha Rustamovna</i> IONLI POLIMERLANISH REAKSIYASINI O'QITISHDA 3D VA VIRTUAL TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	316-322
<i>Yaxshilikova Nargiza</i> BLENDED LEARNING STRATEGY IN TEACHING ENGLISH	323-327

Received: 30 January 2026
Accepted: 15 February 2026
Published: 28 February 2026

Article / Original Paper

ISSUES OF ENSURING TRANSPARENCY AT THE STAGE OF ACCESSION TO THE WORLD TRADE ORGANIZATION

Fayzulloev Shokhijakhon Jobirovich,
Tashkent State University of Law,
Senior Lecturer,
Department of English Law and European Union Law
<http://www.orcid.org/0000-0003-4055-7658>

Abstract. The article examines the provisions relating to the core obligations on ensuring transparency as enshrined in the World Trade Organization agreements on trade in goods and trade in services. It analyses the importance of transparency as a factor in the development of global trade, as well as the main mechanisms for ensuring transparency in the regulation of international trade at the national and multilateral levels, and the key obligations of WTO Members in this field. Particular attention is paid to the specific features of the Republic of Uzbekistan's transparency-related commitments in the context of negotiations on accession to the WTO. At the stage of the Republic of Uzbekistan's accession to the World Trade Organization, issues related to the implementation of the Organization's norms on ensuring transparency and notification procedures into national legislation are analyzed.

Keywords: transparency, trade in goods, trade in services, World Trade Organization, notification procedures, TRIPS, GATS, TBT, SPS.

JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZOLIK BOSQICHIDA SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH MASALALARI

Fayzulloyev Shohijaxon Jobirovich,
Toshkent davlat yuridik universiteti,
Ingliz huquqi va Yevropa Ittifoqi huquqi sho'bası
katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada Jahon Savdo Tashkilotining tovarlar va xizmatlar savdosi bo'yicha bitimlaridagi shaffoflikni ta'minlashga qaratilgan asosiy majburiyatlarga oid normalari ko'rib chiqiladi. Jahon savdosini rivojlantirish uchun shaffoflik omilining ahamiyati hamda xalqaro savdoni milliy va ko'p tomonlama darajada tartibga solishda shaffoflikni ta'minlashning asosiy mexanizmlari, shuningdek, Jahon Savdo Tashkiloti a'zolarining ushbu sohadagi asosiy majburiyatlari tahlil qilinadi. Bunda O'zbekistonning Jahon Savdo Tashkilotiga a'zolik bo'yicha muzokaralarda shaffoflikka oid majburiyatlarining o'ziga xos xususiyatlariga alohida e'tibor qaratiladi. Jahon Savdo Tashkilotiga a'zolik bosqichida O'zbekiston Respublikasi milliy qonunchiligiga tashkilotning shaffoflikni ta'minlash hamda xabardor etish tartib taomillariga oid normalarini implementatsiya qilish masalalari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: shaffoflik, tovarlar savdosi, xizmatlar savdosi, Jahon Savdo Tashkiloti, xabardor etish tartib-taomillari, TRIPS, GATS, TBT, SPS.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6SI2Y2026N28>

Kirish. Bugungi kunda Jahon savdo tashkiloti davlatlararo savdo qoidalarini tartibga soluvchi yagona global muassasa hisoblanadi. Ushbu tashkilot xalqaro savdo munosabatlari uchun umumiy, shaffof va barqaror huquqiy maydon yaratishni, ishlab chiqaruvchilar,

eksportchilar va importchilar uchun teng imkoniyatlar ta'minlashni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan. JSTga a'zolik davlatlardan savdo siyosatini kelishilgan qoidalar asosida yuritishni talab etadi, bu esa jahon bozorida halol raqobatni mustahkamlaydi. Hozirgi kunda Jahon savdo tashkilotiga dunyoning 164 dan ortiq mamlakati a'zo bo'lib, ular jahon savdosi va yalpi ichki mahsulotining deyarli 98 foizini tashkil etadi. Ushbu fakt o'z-o'zidan JSTning jahon iqtisodiyotidagi o'rni va ahamiyatini yaqqol namoyon etadi.

Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish, avvalo, iqtisodiy manfaatlar bilan uzviy bog'liq. Savdo to'siqlarining kamayishi tovarlarning erkin ayirboshlanishiga, yangi texnologiyalarning joriy etilishiga va ishlab chiqarish samaradorligining oshishiga yordam beradi. Bu esa aholining turmush darajasini yaxshilaydi, sifatli va arzon mahsulotlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Eksport hajmining ortishi milliy mahsulotlar tannarxining pasayishiga, ishlab chiqarish ko'lamining kengayishiga va davlat byudjetiga tushumlarning ko'payishiga olib keladi. Savdoning erkinlashuvi aholi daromadlarining o'sishiga va eng muhimi, bandlikning yaxshilanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. JST bosh direktori Ngozi Okonjo-Iweala O'zbekistonning tashkilotga a'zo bo'lish jarayoni faol bosqichda ekanligini ta'kidlab, mamlakatning JSTga a'zoligi 2026-yil mart oyida rasman e'lon qilinishi mumkinligini ma'lum qildi. U jahon iqtisodiyoti o'rtacha 3 foizga o'sib borayotgan bir paytda, O'zbekiston iqtisodiyoti 6 foizga o'sayotganini alohida ta'kidlab, buni ijobiy va barqaror rivojlanishning ko'rsatkichi sifatida baholadi[1].

2025-yil yakunlariga ko'ra, O'zbekiston Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish doirasida 34 mamlakatdan 33 tasi bilan ikki tomonlama muzokaralarni muvaffaqiyatli yakunladi. Hozircha faqat Tayvan (xalqaro tashkilotlarda "Xitoy Taypeyi" nomi ostida ishtirok etadigan) bilan yakuniy kelishuv qolmoqda. Muzokaralar jarayonida Xitoy, Rossiya, AQSH, Buyuk Britaniya, Yevropa Ittifoqi, Kanada, Shveysariya va Avstraliya kabi yirik savdo hamkorlari bilan erishilgan kelishuvlar O'zbekistondagi iqtisodiy islohotlarning xalqaro miqyosda tan olinayotganini ko'rsatmoqda. 21-dekabr kuni Sankt-Peterburgda O'zbekiston va Rossiya JST doirasidagi ikki tomonlama muzokaralarni yakunlash to'g'risidagi bayonnomani imzoladilar [2].

Asosiy qism. Shaffoflik ancha vaqtdan buyon ko'p tomonlama xalqaro savdo tizimining faoliyat yuritishiga asos bo'lib kelayotgan tamoyillardan biri bo'lib kelmoqda, zero ushbu tamoyil davlatlarning "proteksionizm" siyosatini yuritishlariga to'sqinlik qiladigan asosiy omillardan biri hisoblanadi. Biroq, JST kelishuvlarida ushbu tamoyilning aniq va yakdil ta'rifi mavjud emas. "Shaffoflik" so'zining xalqaro savdodagi ma'nosining kelib chiqishiga e'tibor beradigan bo'lsak, ingliz tilidagi "transparency"[3] so'zidan kelib chiqqan bo'lib, o'zbek tilidagi muqobillari bo'lib "shaffoflik", "ochiqlik" kabi so'zlar hisoblanadi. Fikrimizcha, ushbu so'zning xalqaro savdodagi ma'nosini omma uchun ochiqlik, tizimdagi a'zolar uchun barcha shartlar va qoidalarining shaffofligi sifatida talqin qilsak bo'ladi. Umumiy ma'noda, JSTda shaffoflik tushunchasi tashqi savdo tizimini tartibga solishning "ochiqligini" ta'minlashni anglatadi. Keng qamrovli ma'noda esa, bu tartibga solish choralari haqidagi ma'lumotlarning mavjudligi, ularning aniq va bir ma'noli ekanligini bildiradi. Bu nafaqat qoidalarining o'ziga, balki ularni qo'llash tartiblariga ham taalluqlidir.

Oshkoralik va ochiqlik tamoyili xalqaro huquq tizimini shakllantirishning asosi hisoblangan desa ham bo'ladi. Ochiqlik qarorlarning bir xilda qabul qilinishini ta'minlashini anglagan holda, xalqaro savdo bilan bog'liq masalalar bo'yicha shaffoflikka oid BMTning bir qator hujjatlari qabul qilingan, jumladan, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro savdo

huquqi bo'yicha komissiyasining "Xalqaro shartnomalar asosidagi investorlar va davlatlar o'rtasidagi arbitraj muhokamalari jarayonida shaffoflik to'g'risidagi qoidalari"[4] hamda Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro savdo huquqi bo'yicha komissiyasining "Arbitraj reglamenti"[5] shular jumlasidandir.

BMT normalari xalqaro shartnomalar uchun huquqiy ustun hisoblanadi va shu bilan birga, JSTning xalqaro savdoni tartibga solishning turli jihatlariga oid asosiy bitimlari normalari ham bundan mustasno emas. Shaffoflik tamoyili dastlab 1947-yilgi "GATT" Bitimining X moddasida keltirilgan bo'lib, u savdoga oid qoidalarini e'lon qilish va qo'llashga taalluqlidir. JST tizimi shakllanishining dastlabki bosqichlaridayoq, a'zo davlatlar savdoga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlarni e'lon qilish va xabarnomalar bilan bog'liq qoidalarining minimal to'plamini "GATT-1947" matniga kiritganlar. O'sha paytdayoq, xalqaro savdo subyektlari o'z faoliyatini amalga oshiradigan notanish yurisdiksiyadagi qonunchilikka kafolatlangan kirish imkoniyatisiz, shuningdek, bunday begona yurisdiksiya qonunchiligi va uning o'zgarishlarini yetarli darajada shaffofligi va ochiqligi ta'minlanmasa, butun ko'p tomonlama savdo tizimining barqarorligini ta'minlab bo'lmasligi ayon edi. Amalda xalqaro savdoni tartibga solish esa aynan milliy qonunchilik vositasida amalga oshiriladi.

JST "Glossariyida" shaffoflik "savdo siyosati va amaliyotining, shuningdek ularni shakllantirish jarayonining qay darajada ochiq va bashorat qilinuvchanligi" deb ta'riflanadi[6].

Robert Wolfning fikricha, "Shaffoflik bo'lmasa, savdo kelishuvlari va qoidalari shunchaki qog'ozda yozilgan quruq so'zlar bo'lib qoladi". U shaffoflik ikki yo'nalishda ishlashini qayd etadi, birinchidan, ma'lumotlarni oshkor etish iqtisodiy subyektlarga qoidalar amalda qanday tatbiq etilayotganini ko'rish imkonini bersa, ikkinchidan, qaror qabul qilish jarayonining shaffofligi adolatni va o'zaro (hamkorlik) nazoratni ta'minlaydi[7].

Marianna B. Kartunen JSTning barcha a'zolari tomonidan savdoni tartibga solishning shaffofligi ochiq, adolatli va bashorat qilinishi mumkin bo'lgan savdo munosabatlarining zaruriy sharti ekanligini asoslab beradi. Shuningdek, "Sanitariya va fitosanitariya choralari to'g'risidagi bitim"(SPS) hamda "Savdodagi texnik to'siqlar to'g'risidagi bitim"(TBT) shaffoflik va hamkorlik majburiyatlari keng qamrovli asosiy mexanizmlarni taqdim etadi[8].

"GATT-1994"ning X-moddasi qoidalarini implementatsiya qilish misollaridan biri sifatida "Bojxona qiymatini baholash to'g'risidagi bitim" nomi bilan tanilgan ("GATT-1994"ning VII-moddasini qo'llash haqidagi) bitimning 12-moddasini keltirish mumkin. Masalan, ushbu moddaga asosan, "ushbu Bitimni qo'llashni ta'minlovchi qonunlar, me'yoriy hujjatlar, sud qarorlari va umumiy qo'llaniladigan ma'muriy hujjatlarni manfaatdor import qiluvchi mamlakat e'lon qilishi lozim"[9]. Bundan tashqari, JSTning "Himoya choralari to'g'risida"gi bitimiga asosan, "ushbu Bitim bilan kuchga kiritilgan qonunlar, me'yoriy hujjatlar, sud qarorlari va umumiy qo'llaniladigan ma'muriy qoidalarini import qiluvchi mamlakat e'lon qilishi shart" degan qoidalar mavjud[10].

Xizmatlar savdosi sohasida Jahon Savdo Tashkilotining "Xizmatlar savdosi bo'yicha Bitimi"(GATS) "GATT"ning X moddasiga o'xshash qoidalarini o'z ichiga oladi. Bunda GATTning X moddasida qoidalariga o'xshash ayrim jihatlar bitta moddada emas, balki bir nechta moddalarda nazarda tutilgan. Xizmatlar savdosi sohasidagi shaffoflik masalalariga oid asosiy qoidalar "GATS" bitimining III moddasida belgilangan bo'lib, JSTning har bir a'zosi, darhol va kamida kuchga kirish paytida, "GATS"ning faoliyatiga aloqador va ta'sir ko'rsatadigan barcha umumiy qo'llaniladigan choralarni e'lon qilishi shart. Biroq, bu talab "favqulodda" vaziyatlarga

nisbatan qo'llanilmaydi. Shuningdek ("GATT"dan farqli o'laroq), "GATS" "chora" tushunchasining ta'rifini o'z ichiga oladi, bu esa majburiyatning amal qilish doirasini yanada aniqroq belgilaydi. "Chora" tushunchasi "a'zoning qonun, qaror, qoida, tartib, ma'muriy harakat yoki boshqa har qanday shakldagi chorasi"ni anglatadi[11].

"GATT" X moddasining 1-bandiga o'xshash tarzda, JST a'zolari xizmatlar savdosiga ta'sir etuvchi yoki aloqador bo'lgan o'z xalqaro shartnomalarini e'lon qilish majburiyatini ham oladilar. E'lon qilish — passiv axborot berish usuli hisoblanadi. Biroq, JST doirasida qo'llanilayotgan choralar haqida aktiv xabar berish mexanizmlaridan ham foydalaniladi. "GATT"da ko'zda tutilgan savdoni tartibga solish choralari to'g'risida JST a'zolarini faol xabardor qilish holatlari GATT XVI va XXIV moddalarining talablari hisoblanadi. Masalan, bularga tegishli ravishda eksportni to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita ko'paytirishga qaratilgan subsidiya dasturlari haqida xabardor qilish hamda a'zo tomonlardan biri bojxona ittifoqi, erkin savdo zonasi to'g'risidagi bitim yoki kelajakda shunday kelishuvlarni shakllantirishga olib keladigan bitim tuzmoqchi bo'lsa, boshqa tomonlarni xabardor qilishdir.

"GATS" doirasida, JSTning har bir a'zosi darhol va yiliga kamida bir marta JST "Xizmatlar savdosi kengashi"ga[12], o'zi maxsus majburiyatlar olgan sohalarda xizmatlar savdosiga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan yangi qonunlar, qoidalar yoki ma'muriy tartiblarning qabul qilinishi yoxud mavjudlarining o'zgartirilishi to'g'risida xabar berishi shart. Bu xabardor etish majburiyati yangi qonunlar qabul qilinganda ham, mavjud qonunlar o'zgartirilganda ham bajarilishi lozim.

Shaffoflikni oshirishga qaratilgan yana bir yangi element — bu tashkilot a'zolarining umumiy qo'llaniladigan choralar va JST boshqa a'zolarining xalqaro bitimlari bo'yicha so'rovlariga javob berish mexanizmidir. Bunday mexanizm tabiiy hisoblanib — davlatlar birlarining so'rovlariga javob berishlari kerak. Biroq, bu aniq qoidaning xalqaro majburiyat darajasiga ko'tarilishi tashkilotga a'zo mamlakatlarga ko'proq kafolatlar beradi, chunki endi bu qoidaning har qanday buzilishi "Nizolarni Hal Qilish Organi"da ko'tarilishi mumkin.

JST a'zolari o'z hududlarida kamida bitta aloqa olib borish organini tashkil etishlari shart. Bunday aloqa organining vazifasi JST boshqa a'zolarining so'roviga ko'ra, a'zolarining xabarnomalarni taqdim etish majburiyatlari doirasidagi har qanday masala bo'yicha aniq ma'lumot berishdan iborat. Bu "GATS" III-moddasining 3-bandida belgilangan. Bunda "GATS" mazkur aloqa punktlarining faoliyatiga nisbatan hech qanday maxsus talab o'rnatmaydi, ular davlat yoki xususiy bo'lishi, faqat internet tarmog'ida ishlashi yoki JST a'zosi hududida maxsus ofisga ega bo'lishi mumkin. Shuningdek, so'rovlarga javob berish muddatlari ham belgilanmagan. Bu "GATS" III-moddasining 4-bandidagi birinchi jumladan farq qiladi, chunki unda javoblarni "zudlik bilan" taqdim etish talab qilinadi[13].

JSTning boshqa bitimlari ham shaffoflikka oid o'ziga xos talablarni o'z ichiga oladi. Ularning ba'zilari, masalan, hujjatlarni e'lon qilish qoidalari qo'llanadigan masalalar doirasini kengaytiradi. Xususan, "Savdodagi texnik to'siqlar to'g'risidagi Bitim" ("TBT Agreement")[14] va "Sanitariya va fitosanitariya choralari to'g'risidagi Bitim" (SPS Agreement)[15] me'yoriy hujjatlar loyihalarini e'lon qilishni va maxsus aloqa organini tashkil etishni talab etadi. Ayrim bitimlar maxsus choralar haqida xabar berishga oid maxsus qoidalarni nazarda tutadi (masalan, "Subsidiyalar va kompensatsiya choralari to'g'risidagi Bitim").

Demak, "TBT" va "SPS" bo'yicha bitimlarni alohida ta'kidlash lozim, chunki ular shaffoflikning eng yuqori darajasini ta'minlaydi. Bunday bitimlar nafaqat qabul qilingan va

amaldagi tartibga solish choralari haqida xabar berishni, balki bunday choralarni va tegishli me'yoriy-huquqiy loyihalarni ishlab chiqish bosqichida ham shaffoflikni talab etadi. Ular, birinchidan, mahsulotga qo'yiladigan talablarni o'z ichiga olgan yangi me'yoriy hujjatlarni ishlab chiqish rejalarini e'lon qilishni, ikkinchidan esa, bunday hujjatlar loyihalari va ularga tushuntirishlar bilan tanishish imkoniyatini ta'minlashni ko'zda tutadi. Bundan tashqari, shaffoflikning bilvosita elementi sifatida mahsulotga qo'yiladigan majburiy talablarni ishlab chiqishda xalqaro standartlardan (yoki xalqaro tashkilotlarning tegishli hujjatlaridan, masalan, FAOdan)[16] foydalanish talabi mavjud. Garchi bu bevosita axborot taqdim etish bilan bog'liq bo'lmasa-da, uyg'unlashtirish omili yangi qonunchilikni ishlab chiqish va qabul qilish jarayonida bashorat qilish imkoniyatini oshiradi.

Shunday qilib, xalqaro hujjatlar qoidalarini milliy qonunchilikka joriy etish va o'z qonunchiligida shaffoflik tamoyillarini belgilash orqali mamlakat o'zining tartibga solish tizimini ochiq, tushunarli va bashorat qilish mumkin bo'lgan holatga keltiradi. Ta'kidlash joizki, O'zbekiston qonunchiligi va tartibga solish amaliyotini JST qoidalariga moslashtirish jarayonida ushbu sohada shaffoflikni ta'minlash bo'yicha yuqorida tavsiflangan eng yuqori talablar birinchi marta mahalliy qonunchilik va tartibga solish amaliyotiga joriy etildi. Jumladan, JSTning "SPS" bitimi normalarini implementatsiya qilish yuzasidan O'zbekiston Respublikasida "Sanitariya va fitosanitariya choralari bo'yicha Jahon savdo tashkilotiga a'zo davlatlarni xabardor qilish tartib-taomillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori qabul qilindi[17]. Ushbu VMQga asosan O'zbekiston Respublikasida sanitariya va fitosanitariya choralari bo'yicha Jahon savdo tashkilotiga a'zo davlatlarni xabardor qilish va ularning asoslangan so'rovlariga javob berish tartib-taomillarini joriy etildi. Bundan tashqari, "Jahon savdo tashkilotiga Qishloq xo'jaligi bitimi doirasida bildirishnoma taqdim etish tartibini tasdiqlash to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori qabul qilinib, ushbu qarorga asosan "O'zbekiston Respublikasining Jahon savdo tashkilotiga Qishloq xo'jaligi bitimi doirasida bildirishnoma taqdim etish tartibi to'g'risida" Nizom qabul qilindi[18]. Ushbu nizomda Jahon savdo tashkilotiga bozorga kirish, ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash va eksport raqobatbardoshligini ta'minlash choralari to'g'risida bildirishnomalarni taqdim etish tartibi, Jahon savdo tashkiloti bilan qishloq xo'jaligi sohasidagi choralar yuzasidan qo'shimcha axborot almashish tartibi, Qishloq xo'jaligi bitimiga oid choralar bo'yicha ma'lumotlar bazasini shakllantirish va e'lon qilish tartibiga oid qoidalar o'z aksini topdi. Shuningdek, "Jahon savdo tashkilotining Importni litsenziyalash qo'mitasiga xabarnoma yuborish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi VMQ qabul qilinib bunga asosan "Jahon savdo tashkilotining Importni litsenziyalash qo'mitasiga xabarnoma yuborish tartibi to'g'risida"gi Nizom tasdiqlandi[19].

Shunday bo'lsa-da, O'zbekiston tashkilotga a'zolik bosqichida JSTning shaffoflikka oid bir qator normalarini milliy qonunchilikka joriy etishi lozim bu esa respublikasining xalqaro hamjamiyatga ochiqqligini ta'minlashga xizmat qiladi. Jumladan, JSTning yangi a'zosi sifatida "Savdodagi texnik to'siqlar to'g'risidagi(TBT)" Bitimi sohasida ham shaffoflikni ta'minlashi shart. Masalan, buning uchun milliy so'rovlar markazini tashkil etish lozim, ushbu markaz texnik reglamentlar, standartlar va muvofiqlikni baholash tartib-qoidalar haqida ma'lumot berishi, shuningdek JSTning boshqa a'zolari va manfaatdor shaxslarning so'rovlariga javob berishi lozim. Me'yoriy hujjatlarning e'lon qilinish manbalarini ko'rsatish va hujjatlardan

adolatli hamda kamsitilmaydigan asosda foydalanish imkoniyatini ta'minlashi lozim. JSTga xabarnoma yuborish uchun yagona markaziy organ tayinlash, funksiyalar taqsimlangan taqdirda har bir organning vakolatlari rasman ma'lum qilinishi shart. Savdoga ta'sir etuvchi reglamentlar loyihalari, muvofiqlikni baholash tartib-qoidalar va xalqaro bitimlar haqidagi xabarnomalar ingliz, fransuz yoki ispan tillarida taqdim etilishi lozim.

Bundan tashqari, "TRIPS" Bitimining 63.2-moddasiga muvofiq, O'zbekiston intellektual mulkni tartibga solish sohasida shaffoflikni ta'minlashi shart[20]. Buning uchun "TRIPS Kengashi"ni davlatning intellektual mulk sohasidagi milliy qonunlari va me'yoriy hujjatlari to'g'risida xabardor qilishi lozim. Shuningdek, JSTning boshqa a'zolari intellektual mulk sohasidagi qonunlar, tartib-qoidalar va ma'muriy amaliyot haqida aniq va tushunarli ma'lumot olishlari mumkin bo'lgan so'rovlar punkti vazifasini bajaruvchi organni belgilashi lozim.

"Subsidiyalar va kompensatsiya choralari to'g'risidagi bitim"(SCM)ga muvofiq, O'zbekiston "Subsidiyalar va kompensatsiya choralari qo'mitasi"ga berilgan subsidiyalar haqida xabar berishi shart[21]. Bu ma'lumotlarga subsidiya oluvchilar, subsidiyalar miqdori va ularning savdoga bo'lgan ehtimoliy ta'siri to'g'risidagi ma'lumotlar kiradi. Jahon savdo tashkiloti a'zolari ichki subsidiyalarning savdoga ta'sirini baholay olishlari uchun barcha ma'lumotlar aniq, o'z vaqtida va hammaga ochiq bo'lishi lozim.

O'zbekiston, JSTning yangi a'zosi sifatida, himoya choralarini qo'llashda shaffoflikni ta'minlashi shart. Bu jarayonda JSTning "Himoya choralari bo'yicha qo'mitasi"ga bunday choralarni joriy etish yoki bekor qilish to'g'risida xabar berishi, shuningdek, mahsulotlar, mamlakatlar, amal qilish muddati va qo'llash sabablarini ko'rsatishi lozim[22]. Bundan tashqari, ushbu chora-tadbirlar ichki va xorijiy savdo ishtirokchilari uchun ochiq bo'lishi maqsadida e'lon qilinishi kerak. JSTning boshqa a'zolari so'rov yuborgan taqdirda, O'zbekiston zarur ma'lumotlarni taqdim etishi va maslahatlashuvlar o'tkazishi shart.

Xulosa. O'zbekistonning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish jarayoni mamlakat savdo siyosatini xalqaro standartlarga moslashtirishda shaffoflik tamoyilining alohida ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi. JST bitimlarida nazarda tutilgan shaffoflikka oid majburiyatlarni milliy qonunchilikka joriy etish nafaqat tashkilot talablarini bajarish, balki respublikaning xalqaro iqtisodiy munosabatlardagi ochiqligi va ishonchliligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xususan, Savdodagi texnik to'siqlar to'g'risidagi bitim doirasida milliy so'rovlar markazining tashkil etilishi, texnik reglamentlar va standartlar bo'yicha axborot almashinuvi mexanizmlarining yo'lga qo'yilishi hamda xabarnoma berish bo'yicha markaziy organning aniq belgilanishi O'zbekistonning savdo tartib-taomillarini oshkora va bashorat qilinadigan qilish imkonini beradi. Shuningdek, TRIPS Bitimi doirasida intellektual mulk sohasidagi qonunchilik va ma'muriy amaliyot haqida JST a'zolarini xabardor qilish hamda maxsus so'rovlar punktini belgilash huquqiy aniqlik va investitsiyaviy muhitni yaxshilashga xizmat qiladi. Bundan tashqari, himoya choralarini qo'llashda shaffoflikni ta'minlash, ularni joriy etish yoki bekor qilish to'g'risida JSTning tegishli qo'mitalariga xabar berish hamda manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar o'tkazish O'zbekistonning JST doirasidagi majburiyatlariga sodiqligini namoyon etadi. Umuman olganda, shaffoflikka oid talablarning izchil amalga oshirilishi O'zbekistonning JSTga muvaffaqiyatli integratsiyalashuvi, milliy manfaatlarini himoya qilish va barqaror tashqi savdo siyosatini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. World Trade Organization. (2025, November 5). *Uzbekistan makes “steady progress” towards finalizing accession negotiations.* https://www.wto.org/english/news_e/news25_e/acc_05nov25_193_e.htm
2. Министерство экономического развития Российской Федерации. (2025, 21 декабря). *РФ и Узбекистан завершили двусторонние переговоры по доступу на рынки в рамках присоединения Узбекистана к ВТО.* https://economy.gov.ru/material/news/rf_i_uzbekistan_zavershili_dvustoronnie_peregovory_po_dostupu_na_rynki_v_ramkakh_prisoedineniya_uzbekistana_k_vto.html
3. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/transparency>
4. United Nations Commission on International Trade Law. (2014). *UNCITRAL Rules on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration.* United Nations. <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/rules-on-transparency-e.pdf>
5. United Nations Commission on International Trade Law. (2021). *UNCITRAL Arbitration Rules (2021), UNCITRAL Expedited Arbitration Rules, and Rules on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration.* United Nations. https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/21-07996_expedited-arbitration-e-book.pdf
6. https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min99_e/english/about_e/23glos_e.htm
7. Wolfe, R. (2013, March). *Letting the sun shine in at the WTO: How transparency brings the trading system to life* (WTO Staff Working Paper No. ERSD-2013-03). World Trade Organization. https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd201303_e.pdf
8. Karttunen, M. B. (2020). *Transparency in the WTO SPS and TBT agreements: The real jewel in the crown.* Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/books/transparency-in-the-wto-sps-and-tbt-agreements/621983CE26C8D0C604C844EEDBF699FC>
9. World Trade Organization. (2019). *The Agreement on Customs Valuation* (Accession Seminar, 12 February 2019). World Trade Organization. https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/customs_valuation_agreement_accessions_seminar_12_february_2019.pdf
10. World Trade Organization. (2024). *Agreement on Safeguards.* World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/sg_e.htm
11. World Trade Organization. (1995). *General Agreement on Trade in Services* (Annex 1B of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization). World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/26-gats.pdf
12. World Trade Organization. (n.d.). *Services: Council and bodies.* World Trade Organization. https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/s_coun_e.htm
13. European Commission. (n.d.). *General Agreement on Trade in Services (GATS).* Access2Markets. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/general-agreement-trade-services-gats> (trade.ec.europa.eu)
14. World Trade Organization. (1994). *Agreement on Technical Barriers to Trade (TBT).* World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/17-tbt.pdf
15. World Trade Organization. (1994). *Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures (SPS Agreement).* World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/15-sps.pdf
16. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (n.d.). *Standards and policies.* FAO. <https://www.fao.org/in-action/standards-and-policies/en/>
17. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 06.12.2024 yildagi 816-son.
18. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 21.04.2025 yildagi 246-son.

19. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 23.07.2025 yildagi 463-son.
20. World Trade Organization. (1994). *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Agreement)*. World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf
21. World Trade Organization. (1994). *Agreement on Subsidies and Countervailing Measures (SCM Agreement)*. World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/24-scm.pdf
22. World Trade Organization. (1994). *Agreement on Safeguards*. World Trade Organization. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/25-safeg.pdf

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).